

עיון ראשון

משבר ותמורה במדינה חדשה: חינוך, דת ופוליטיקה במאבק על העלייה הגדולה

אליעזר דון יחיא

ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2009. 515 עמודים

ספרו של דון יחיא, מהחוג למדעי המדינה באוניברסיטת בר אילן, על תולדות קליטתה של העלייה הגדולה לישראל בשנות קיומה הראשונות – 1948-1951 – מספר את סיפור המאבקים הפוליטיים על חינוכם של ילדי העולים. באמצעות חקר מקרה זה וניתוחו הספר מלמד על מאפייני החברה והפוליטיקה הישראלית ועל אופי הקונפליקטים ודרכי יישוב המשברים אז. הספר נפתח במבוא היסטורי ותיאורטי, ואחריו פרק על המאבק על חינוך ילדי העולים ופרק על ניסיונות יישוב הסכסוך. בפרק החמישי נדונה השפעתו החברתית והפוליטית של הקונפליקט המכונן שהוא על ימינו.

זלזול ומתן הכרה:

לקראת תיאוריה ביקורתית חדשה

אקסל הונת

תל אביב: אדום כהה, הקיבוץ המאוחד, בשיתוף מכון מינרבה להיסטוריה גרמנית באוניברסיטת תל אביב וקרן היינריך בל. 2009. 176 עמודים

בספר חמישה מאמרים של אקסל הונת, פרופסור לפילוסופיה חברתית וראש המכון למחקר חברתי בפרנקפורט. הונת הוא ממשיך דרכם של התיאורטיקנים הביקורתיים הידועים כאסכולת פרנקפורט. הוא דן בספר בחולשותיו של הניאו ליברליזם שהוביל לאינדיווידואליזם קיצוני, ביטל את ערכי הסולידריות החברתית ושחרר את השלטון מאחריות לרווחת האזרחים. הוא דן במושגים אמון בעצמו, כבוד עצמי והערכה עצמית כשלושה סוגים של יחס האדם לעצמו, הנובעים לא רק ממצבים נפשיים ואמונות פרטיות,

אלא גם ממתן הכרה חברתית שהחברה הקפיטליסטית אינה מספקת לאזרחים באופן צודק.

לא נולדים אלימים: עולמם הרגשי והחברתי של ילדים קטנים

מרים רוזנטל, ליהי גת וחנה צור

תל אביב: קו אדום, הקיבוץ המאוחד. 2009. 333 עמודים

ספרן של רוזנטל, גת וצור, חוקרות ומרצות בתחום הגיל הרך מהאוניברסיטה העברית, מתמקד ביכולות הרגשיות והחברתיות של ילדים בגיל הרך. בספר מובעת דאגה נוכח התגברות האלימות בקרב ילדים קטנים בישראל, בעיקר מכיוון שהשהות במסגרות חינוך בגיל הרך חושפת ילדים מגיל ארבעה חודשים ואילך לחיים חברתיים בקבוצות. בתנאים אלה יש למבוגרים הנמצאים בסביבת הילדים תפקיד חשוב בפיתוח יחסים יותר הרמוניים ופחות כוחניים בקרב הילדים. הספר מציג תיאוריות ומחקרים על החיים החברתיים של ילדים ומציע בסימום תוכנית התערבות שפותחה לשם טיפול בבעיות המוצגות בספר.

Health disparities in the United States: Social class, race, ethnicity and health

Donald A. Barr

Baltimore: John Hopkins University press. 2008. 295 pages

באר, רופא וחוקר מערכות בריאות במחלקה לסוציולוגיה באוניברסיטת סטנפורד, שואל בספר איך להגדיר ולמדוד "בריאות" בהתייחס לנתונים חברתיים אחרים, כמו גזע, מוצא ומצב חברתי-כלכלי. הוא מבהיר שסטטוס חברתי נמוך מוביל לבריאות לא טובה. כמו כן נדונה בספר השאלה של השפעת הגזע/מוצא האתני על האופן שבו רופאים מטפלים באנשים, וכן מתי וכיצד יש להתחשב בגזע ובאתניות כהנחיה להחלטות רפואיות. הספר חשוב למתעניינים בנגישות השירותים החברתיים למיעוטים ובסוגיות של שוויון מנקודת המבט של בריאות ורפואה.

Social protection for the poor and poorest: Concepts, policies and politics

Armando Barrientos & David Hulme (Editors)

Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2008. 344 pages

הספר נפתח בהקדמה של העורכים, חוקרים בכירים במוסד ברוקס לחקר העוני בעולם, באוניברסיטת מנצ'סטר בבריטניה, על מהותה וחשיבות קיומה של רשת הגנה חברתית עבור העניים ביותר בארצות העניות בעולם. המושג "הגנה חברתית" לשיטתם הוא מהמושגים החשובים בימינו בתחום מדיניות הפיתוח. המאמרים בספר עוסקים בתהליכי עיצוב המדיניות בתחום זה ובהצעת מסגרות לניתוח מצב ההגנה על אנשים עניים במקומות שונים בעולם. בין היתר ניתן לקרוא על מלכודות העוני ואסונות הטבע באתיופיה ובהונדורס, על ההגנה החברתית באינדונזיה לפני המשבר הכלכלי ואחריו, על עזרה לעניים ביותר בבנגלדש ועל המשגת הפוליטיקה של הגנה חברתית באפריקה.

הספר יעניין את אלה הרוצים לדעת על עוני ומדיניות רווחה בקרב העניים ביותר באפריקה, אסיה ואמריקה הלטינית.

Institutions for social well-being; Alternatives for Europe

Lilia Costabile (Editor)

Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2008. 242 pages

העורכת, כלכלנית באוניברסיטאות של נפולי באיטליה, וקיימברידג' בבריטניה, בוחנת בספר את האפשרות למדיניות כלכלית כלל-אירופית שהיא יעילה ואפקטיבית כאחת, בעיקר מבחינת השלכותיה על השוויון החברתי. היא דנה בדרכים שבהן יכולות מדינות רווחה לעצב במוסדותיהן מטרות המשלבות בין יעדים כלכליים וחברתיים של יעילות ושוויון. בספר מאמרים על הקשר בין איכות החיים של אנשים לבין פגיעות חברתית, עבודה והכנסה נמוכה; ניתוח מודלים של הבטחת הכנסה, מודלים כלכליים של צמיחה, מודלים של שירותים חברתיים וניסיונות להבין כל מודל במונחי שילוב חברתי, בתנאי גלובליזציה ומיגוון תרבותי. הספר מתייחס לאינדקטורים חברתיים, לאיכות חיים ולשלומות, מהיבט אירופי כלכלי-חברתי.

Welfare states: Construction, deconstruction, reconstruction

Stephan Leibfried & Steffan Mau (Editors)

Cheltenham: Edward Elgar. 3 volumes. 2008. 2,176 pages

זוהי אסופה של 63 מאמרים שהופיעו בשנים 1974-2005 ומייצגים את מה שנראה לעורכים כמיטב הכתיבה (אירופית בעיקר) על מדינת הרווחה ועל התמורות שחלו בה במהלך ארבעה עשורים של מחקר, חשיבה ושינויים חברתיים מהותיים. המאמרים מחולקים לשלושה כרכים. בכרך הראשון, גישות אנליטיות, מאמרים על התפתחות מדינת הרווחה, על המבנה והמודלים שלה ועל מודרניזציה ואזרחות; בכרך השני, וריאציות וטרנספורמציות, מאמרים על סוגי מדינת רווחה, צמצום מדינת הרווחה, גלובליזציה, פוסט-תעשייתיות, אירופיזציה ומדיניות חברתית גלובלית; בכרך השלישי, לגיטימציה, הישגים ואינטגרציה, מאמרים על תוצאות, תפקוד, מגדר, מיגוון אתני ותרבותי ודומיהם.

Charity in Islamic societies

Amy Singer

Cambridge: Cambridge University Press. 2008. 246 pages

ספרה של איימי סינגר מהחוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב הוא חלק מסדרת ספרים על תמות בהיסטוריה האיסלמית. הספר עוסק בתפיסת הצדקה ובמוסדות הצדקה בחברות איסלמיות ובמדינות איסלמיות שונות. המחברת מציינת כיצד החובה לתת צדקה קבועה על בסיס שנתי השפיעה על עיצוב התרבות והחברות האיסלמיות השונות לאורך תקופות שונות בהיסטוריה. ספר זה יכול לסייע למתעניינים בצדקה ובפילנתרופיה להרחיב מעבר לתפיסות הצדקה ביהדות ובנצרות.